

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/11454

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 -2343

27 Kasım 2012

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-11454)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 30.10.2012 tarih ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-90446 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Aykut ERDOĞDU'nun tarafıma tevcih ettiği 7/11454 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

Önerge Cevabı (6 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AYKUT ERDOĞDU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/11454)

Sorular 1, 2, 3, 7, 8:

Doğalgaza yapılan son zamlar üzerinde daha önce yapılmış olan al ya da öde anlaşmaları ile bu anlaşmalarda yapılan değişikliklerin ve BOTAS'ın yapmak durumunda olduğu fiziki yatırımlar sürecinde yaşanan aksaklıkların belirleyici olduğu ortadadır. Özellikle alınmadığı halde parası ödenen doğalgaz nedeniyle BOTAS'ın faaliyetlerinde çok ciddi boyutlarda maliyet baskısı oluşmaktadır. 2002 yılı Kasım ayında metreküpü 37 kuruş olan doğalgazın fiyatı, önümüzdeki kış ayları öncesinde yapılan bu zamlar sonucunda 1 liranın üstüne çıkmıştır. Bu yaklaşık % 180'lik fiyat artışının anlaşılabilmesi ve açıklanabilmesi için mevcut olanların ötesinde bilgi ve belgelere ihtiyaç duyulmaktadır.

- 2000-2012 yılları arasına hangi ülkelerden ne kadar doğalgaz ithal edilmiştir? Yıllar itibariyle bu ülkelere ithal edilen doğalgaz karşılığı ne kadar ödeme yapılmıştır? Bu bilgiler tablo halinde verilebilir mi?

- 2000-2012 yürürlükte olan doğalgaz anlaşmalarına göre yıllar itibariyle anlaşmalar bazında alım zorunluluğu olan gaz miktarı ne kadardır?

- 2000-2012 yılları arasında al ya da öde yükümlülüğü kapsamında ödenen tutar ne kadardır?

- Al ya da öde yükümlülüğünün azaltılması için ne tür önlemler almayı düşünüyorsunuz?

- Al ya da öde yükümlülüğünü azaltmak amacıyla doğalgaz şebekesine bağlı yerlerde fakir ailelere kömür dağıtılacağına belirli miktar ücretsiz doğalgaz dağıtımı neden düşünülmemektedir.

Cevaplar 1, 2, 3, 7, 8:

Doğal gaz ithalat anlaşmaları Dünya'daki genel uygulamalara paralel olarak gerek arz güvenliğinin sağlanması gerekse arz sağlayıcılarının ve ithalatçıların yapacakları yatırımların büyüklüğü dikkate alınarak uzun dönemli yapılmakta ve al ya da öde taahhüdüne ilişkin hükümler bulunmaktadır. Bu hükümler çerçevesinde al ya da öde taahhüdünün altında kalan miktarlar için o dönemdeki kontrat fiyatları üzerinden belirli bir oranda ödeme yapılmakta ancak daha sonraki dönemlerde ödemesi peşin yapılan bu gaz miktarı alınmaktadır. Diğer bir deyişle, bu ödemeler ön ödeme mahiyetinde olup, daha sonraki dönemlerde al ya da öde taahhütlerinin üzerinde yapılan doğal gaz alımlarına ilişkin ödemelerden düşülmektedir.

Bu kapsamda, ilgili Doğal Gaz Alım Satım Anlaşmaları'na göre al ya da öde taahhüdünün altında kalan miktarlara karşılık gelen bedelin belli bir oranında ödeme, İran ve Rusya tarafına son bir kaç yıl içinde yapılmış olmakla birlikte bu miktarların anlaşmalar çerçevesinde telafisi gerçekleştirilmekte olup telafinin gerçekleştirildiği dönem itibarıyla fatura edilen bedelin tamamı için değil, sadece arta kalan oranı için ödeme yapılmaktadır.

2012 yılı sonunda tüm anlaşmalar kapsamında oluşan toplam al ya da öde miktarlarının % 65'inin telafisi gerçekleştirilmiş olacaktır. 2014 yılı sonu itibariyle ise al ya da öde miktarlarının tamamının telafisi yapılmış olacaktır. Yukarıda yer alan açıklama kapsamında, bugüne kadar yıllar itibarıyla boşa ödenmiş paramız bulunmamakta olup, "al ya da öde"den dolayı alma hakkını kaybettiğimiz ama bedelini ödediğimiz bir durum söz konusu değildir.

Doğal gaz satış fiyatını oluşturan unsurlardan biri olan güncel alım fiyatları, uluslararası ham petrol ve petrol ürünü fiyatlarına endeksli formüllerle belirlenmekte ve bu bağlamda güncel alım fiyatları geçmiş 6-9 aylık ham petrol ve petrol ürünleri fiyat ortalamasına göre hesaplanmaktadır.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AYKUT ERDOĞDU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/11454)**

2009 Yılı Mayıs ayından 2012 Yılı Ekim ayına kadar geçen sürede, yukarıda özetlendiği şekli ile maliyetlerimizi etkileyen:

- ABD \$ Satış Kurunda % 13'lük,
- Ham petrol fiyatlarında ise % 89'luk bir artış gerçekleşmiştir.

Doğal gaz toptan satış fiyatlarındaki güncellemeler yukarıda özetlenen maliyet unsurlarındaki değişimlerden kaynaklı olup “al ya da öde” yükümlülüklerinden kaynaklanmamaktadır.

2000-2012 yılları arasında ithal edilen doğal gaz miktarları aşağıda yer almaktadır.

YILLAR	İTHALAT MİKTARLARI (Milyon Sm ³)	YILLAR	İTHALAT MİKTARLARI (Milyon Sm ³)
2000	14.532	2007	35.842
2001	15.866	2008	37.351
2002	17.326	2009	35.857
2003	20.830	2010	38.036
2004	21.798	2011	43.875
2005	26.571	2012*	34.091
2006	30.221		

*Eylül ayı sonu itibarıyla

Doğal Gaz Alım Satım Anlaşmaları 20-25 yıllık uzun dönemli uluslararası ilişkiler açısından ekonomik ve siyasi etkileri olan ticari akitler olup, bu Anlaşmaların hükümleri ticari gizlilik içermektedir. Gizli tutulan konuların açıklanması anlaşmaya aykırılık teşkil eder. Bu durum gerektiğinde anlaşmanın feshi veya bu nedenle doğan zararın giderimi gibi yaptırımlara yol açabilir. Anlaşmalarda yer alan fiyat maddesi de aynı gizlilik hükümlerine sahiptir.

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4. Maddesinde; “...Ticari gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz.” ve 7. maddesinde; “Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticari yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür.” hükümleri yer almaktadır.

Soru 4:

- Anlaşmalara göre al ya da öde yükümlülüğü hükümlerine göre alınamayan gazın kaç yıl içerisinde alınması gerekmektedir?

Cevap 4:

Al ya da öde yükümlülüğü hükümleri çerçevesinde alınamayan gazın kaç yıl içerisinde telafi edilmesi gerektiğine ilişkin, her bir Doğal Gaz Alım Satım Anlaşması kapsamında farklı bir düzenleme yer almaktadır.

Sorular 5, 6:

- Türkiye bir yandan al ya da öde yükümlülüğü altındayken diğer yandan 2008 yılında özel şirketlere LNG ithalatı izni neden verilmiştir? Bu düzenlemenin sebepleri nelerdir?

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AYKUT ERDOĞDU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/11454)

- Türkiye'ye yıllar itibariyle hangi Şirketler ne kadar miktar ve tutarda LNG ithal etmiştir?

Cevaplar 5, 6:

26 Temmuz 2008 tarih ve 26948 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5784 no.lu “Elektrik Piyasası Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile 4646 sayılı “Doğal Gaz Piyasası Kanunu”nda bazı değişiklikler yapılarak LNG ve Spot LNG ithalatına ilişkin düzenlemeler getirilmiş ve özel sektörün de LNG ile spot LNG ithalatı yapabilmesi imkanı doğmuştur.

LNG ithalatındaki serbestleşme yalnızca özel sektör için değil, BOTAŞ'ta dahil piyasadaki tüm oyuncular için getirilmiş bir düzenlemedir. LNG ithalatının serbest bırakılması doğalgaz piyasasının serbestleşmesi, arz güvenliği ve arz çeşitliliğini sağlamaya yöneliktir. Ayrıca, özellikle günlük taleplerin karşılanmasında kış aylarında yaşanan sıkıntının giderilmesinde, spot LNG arzının katkısının sağlanması da hedeflenmiştir. Türkiye'ye yıllar itibarıyla mevcut uzun dönemli LNG alım satım anlaşmaları kapsamında ithal edilen miktarlar aşağıda yer almaktadır.

YILLAR	MİKTAR (Milyon Sm ³)	YILLAR	MİKTAR (Milyon Sm ³)
1994	411	2004	4.199
1995	1.041	2005	4.799
1996	2.395	2006	5.311
1997	3.244	2007	5.768
1998	2.999	2008	5.498
1999	3.278	2009	6.171
2000	4.661	2010	8.174
2001	5.232	2011	6.473
2002	5.261	2012	5.512
2003	4.909		

*Eylül ayı sonu itibarıyla

Soru 9:

Doğal gazın yurtiçinde dağıtılması amacıyla nerelerde kompresör yatırımları planlanmaktadır? Bu kompresörlerle ilgili olarak düzenlenen ihalelere fesat karıştırılması nedeniyle yürütülen bir soruşturma veya yargılama var mıdır?

Cevap 9:

Doğal gazın yurt içinde dağıtılması amacıyla, Doğu Anadolu Doğal Gaz İletim Hattı üzerinde Erzincan-Çayırılı civarında, Kayseri-Ankara Doğal Gaz İletim Hattı üzerinde Kırşehir-Mucur civarında ve Malkoçlar-Ankara Doğal Gaz İletim Hattı üzerinde Eskişehir civarında olmak üzere hali hazırda 3 adet kompresör istasyonunun yapım çalışmaları devam etmektedir.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AYKUT ERDOĞDU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/11454)**

Soru 10:

Doğal gazın yurt içinde depolanması amacıyla planlanan depo yatırımları hangileridir? Bu tesislerle ilgili olarak düzenlenen ihalelere fesat karıştırılması nedeniyle yürütülen bir soruşturma veya yargılama var mıdır?

Cevap 10:

BOTAŞ tarafından, doğal gazın yurt içinde depolanması amacıyla Tuz Gölü Doğal Gaz Yer Altı Depolama Projesi geliştirilmiş olup, söz konusu projeyi de kapsayacak şekilde Gaz Sektörü Geliştirme Projesi adı altında Dünya Bankası'ndan 07.03.2006 tarihi itibarıyla 325 Milyon dolar kredi sağlanmıştır. Akabinde danışmanlık hizmetleri ihale çalışmaları yapılmış ve Genel Danışmanlık hizmetleri için 20.09.2006 tarihinde, Çevresel İzleme Danışmanlık hizmetleri için 19 Mart 2007 tarihinde sözleşme imzalanmıştır.

Tuz Gölü Doğal Gaz Yeraltı Depolama Projesi yapım işlerine yönelik olarak açılan ihalelerde ilk teklifler 19.06.2006 tarihinde alınmış, yapılan değerlendirmeler sonucu ihale iptal edilmiştir. Tekrar çıkılan ihalede teklifler 14.09.2007 tarihinde alınmış bu ihale de değerlendirmeler sonucu iptal edilmiştir. T.C. Ankara Cumhuriyet savcılığınca 2007 yılında başlatılan soruşturma nedeniyle süreç akamete uğramıştır. Sonuçta, 15.06.2011 tarihinde yapım işi sözleşmesi imzalanmıştır. Söz konusu projenin yapım çalışmaları devam etmekte olup, 2015-2016 yıllarında birinci etabının 2018-2019 yıllarında ise ikinci etabının devreye alınması planlanmaktadır.

Soru 11:

Son 5 yıl içerisinde Doğal gaz yatırımları kapsamında BOTAŞ'ın yapmış olduğu kaç ihale bulunmaktadır? Bu ihalelerden kaç i iptal edilerek tekrar yapılmıştır? Yine bu kapsamdaki ihalelerden kaç i sözleşme iptaline konu olarak, iş başka yüklenicilere yaptırılmıştır?

Cevap 11:

Son beş yıl içerisinde doğalgaz yatırımları kapsamında BOTAŞ tarafından yapılan 60 ihale bulunmaktadır. Bu ihalelerden 41 tanesinin sözleşmesi imzalanmıştır. Beş ihale, geçerli teklif bulunmaması ve teklif gelmemesi gibi nedenlerle iptal edilerek yeniden ihale edilmiştir. On dört ihale için ise süreç devam etmektedir. Son beş yıl içerisinde imzalanan sözleşmelerden sadece bir tanesi Kamu İhale Kurumu Kararı doğrultusunda yürütümü esnasında iptal edilmiş ve başka bir yüklenici ile sözleşme imzalanmıştır.

Sorular 12, 13, 14, 15, 16, 17:

- BOTAŞ'ın son 5 yıl içerisindeki toplam ihalelerinden kaç i ihale ve sözleşme aşamasında yargıya intikal etmiştir? Bu davalardan hangileri sonuçlanmıştır ve BOTAŞ leh ya da aleyhinde yapılmış tahsilat ya da ödemelerin tutarı nedir?
- Sayıştayca düzenlenen BOTAŞ raporlarında kamu zararına neden olduğu ifade edilen ihaleler ile ilgili olarak Bakanlığınızca herhangi bir işlem yapılmıştır mıdır? Yapılmış ise nasıl sonuçlanmıştır?
- İlgili sözleşmelerinin geçerlilik süreleri boyunca BOTAŞ'ın Ege gaz'a yaptırdığı fason LNG gazlaştırma işlemi kaç m3'tür? Her sözleşme dönemindeki birim fiyat kaç TL/

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AYKUT ERDOĞDU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/11454)

m3'tür?

- Bakanlığınızda düzenlenen ihalelerden yargıya intikal etmiş olanlar var mıdır? Varsa bu ihaleleri hangi firmalar kazanmıştır. Hangi firmalar ne tutarda teklif vermiştir?
- Yargıdaki ihaleleri kazanan ve teklif veren firmalar Bakanlığınızdan aldığı ihalelerin toplam değeri ne kadardır? Bu ihaleler hangi işlere ilişkindir?
- Fernas şirketi ve bu şirket ortaklarının sahibi olduğu şirketlerden bazılarının Bakanlığınız tarafından düzenlenmiş ihalelere fesat karıştırma suçundan yargılandıkları doğru mudur? Doğru ise bu ihaleler hangi işlere ilişkindir? Bu işlere ilişkin olarak Fernas şirketi yetkililerinin hüküm giydikleri dava bulunmakta mıdır?

Sorular 12, 13, 14, 15, 16, 17:

Son beş yıl içerisindeki ihalelerden 10 tanesi yargıya intikal etmiş olup, davalardan bir kısmı halen derdesttir. Bir kısmı ise BOTAŞ'ın lehine olacak şekilde, davanın reddine karar verilmek suretiyle sonuçlandırılmıştır. BOTAŞ aleyhine ikame olunan ve davanın reddi yönündeki hükümle sonuçlanan davalarda lehe vekalet ücretine hükmedilmiştir.

BOTAŞ ile Ege Gaz A.Ş. arasında imzalanmış bulunan 21 Aralık 2012 tarihli Terminal Hizmet Sözleşmesi kapsamında, Ege GAZ LNG Terminali'nden hizmet alınmakta olup ödemeler Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun ilgili Kararı ile belirlenen tarifeler üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Bahse konu Şirketin yapılan ihaleler neticesinde yüklendiği işlere ya da ihalelere ilişkin olarak, Bakanlığımız ve BOTAŞ tarafından sürecine müdahil olunan ya da vakıf olunan herhangi bir ceza yargılaması/davasası bulunmamaktadır.